

EVOLUCIJA I PRINCIPI KONCEPTA MEŠOVITOG UČENJA (BLENDED LEARNING)

**Aleksandar Andrejević¹, Slobodan Rakić², Petar Mitić³, Neda Raspopović⁴,
Andrea Andrejević Panić⁵**

^{1,2,3,4,5}Univerzitet Educons, Fakultet poslovne ekonomije, Sremska Kamenica

¹aauc@educons.edu.rs, ²rakic@educons.edu.rs, ³petar.mitic@educons.edu.rs,

⁴neda.raspopovic@educons.edu.rs, ⁵andrea.andrejevic@educons.edu.rs

Kratak sadržaj: Razvoj kompjuterske tehnologije u protekle dve decenije značajno utiče na promenu nastavnih metoda u visokom obrazovanju. Kreiraju se novi pristupi i koncepti, od kojih se očekuje unapređenje kvaliteta nastavnog procesa, kako za studente, tako i za nastavno osoblje. Pristup koji se pozicionira između online i tradicionalnog koncepta učenja, a koji je nastao kao direktna posledica napretka kompjuterske tehnologije, naziva se mešovito učenje, odnosno Blended Learning. Cilj rada je da objasni evoluciju ideje o mešovitom učenju i prikaže opšte principe ovog pristupa. Autori prikazuju korake koje je Univerzitet Educons postavio za implementaciju ovog koncepta, a koji se mogu primeniti na drugim univerzitetima u Srbiji.

Cljučne reči: visoko obrazovanje, mešovito učenje – Blended Learning, nastavni proces, univerzitet.

THE EVOLUTION AND PRINIPLES OF BLENDED LEARNING

Summery: The development of computer technology in the last two decades has had a significant impact on teaching methods in higher education, their adaptation and change. Hence, new approaches and concepts are being created, which are expected to improve the quality of teaching, both for students and for teachers. An approach that is positioned between online and traditional concepts of learning, which has emerged as a direct result of the progress in computer technology is called Blended Learning. The aim of this paper is to explain the evolution of the idea of Blended Learning and present general principles of this approach. The authors present the steps that Educons University set for the implementation of Blended Learning – steps which can be applied by other universities in Serbia.

Keywords: Higher Education, Blended Learning, Teaching Process, University.

1. UVOD

Rastuće demografske promene u studentskoj populaciji, usvajanje novih znanja, tehnološka revolucija i niz drugih faktora utiču na pojavu novih metoda i tehnika za uspešno obrazovanje koji treba da premoste prostorno-vremenski jaz koji su tradicionalni studijski programi stvorili. Osnovni razlozi za uvođenje novih tehnologija u visoko obrazovanje su smanjenje troškova studiranja, olakšan pristup materijalima za učenje, fleksibilnost pri korišćenju različitih *online* sadržaja itd. Uključivanje novih tehnologija u proces obrazovanja je postalo prirodna potreba koja ide u skladu sa savremenim trendovima u globalnom okruženju, što je dovelo do nastanka koncepta mešovitog učenja.

Mešovito učenje u visokom obrazovanju može da se posmatra u isto vreme kao složen i kao jednostavan koncept. Ukoliko ga pojednostavimo, možemo da kažemo da je mešovito učenje integracija tradicionalnog *face to face* i modernog *online* koncepta učenja. Sa druge strane, postoji čitav set kompleksnih izazova kod implementacije ovog koncepta jer ne postoji jasno utvrđena standardizacija u okviru visokoškolskih institucija koje primenjuju mešovito učenje. U budućnosti, glavni izazov će biti upravo standardizacija mešovitog učenja da bi se osigurao i unapredio kvalitet visokoškolskih ustanova koje su preuzele koncept mešovitog učenja.

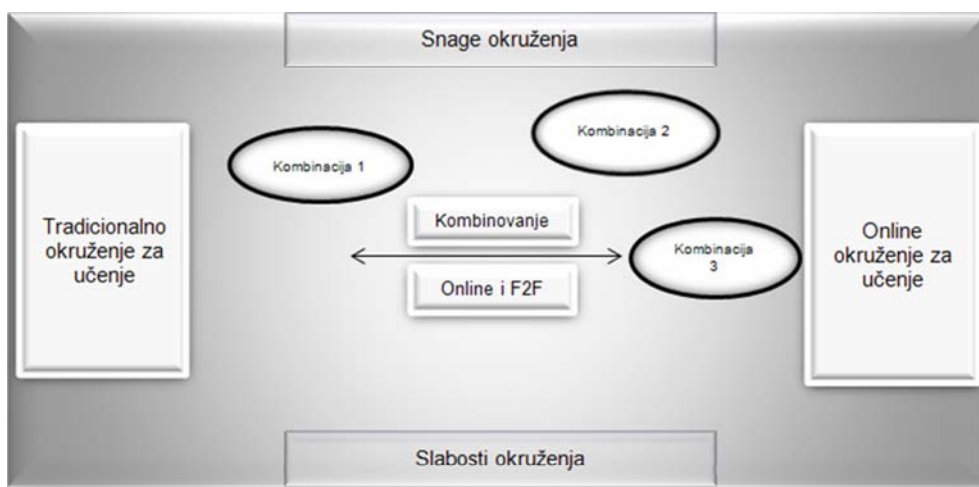
2. EVOLUCIJA I POZICIONIRANJE KONCEPTA MEŠOVITOG UČENJA

Postoji više različitih konceptata nastave i učenja: baziranih na učionici ili na virtuelnom okruženju, formalni ili neformalni, samostalno vremenski ili uređeni prema rokovima.[1] Suština i srž svakog koncepta do sada je bila u interakciji između nastavnika i studenta. Evolucijom obrazovanja dominantan koncept je postao onaj koji stavlja učionicu i „klasična“ predavanja u prvi plan. Razvojem tehnologije u XX veku, dolazi do naglih promena u obrazovnim sistemima širom sveta pa tako i u visokom obrazovanju.

Pojava interneta i razvoj telekomunikacija je unela revoluciju u visokom obrazovanju tako što su počeli da se pojavljuju *online* studijski programi na univerzitetima širom sveta.

Uvođenje koncepta mešovitoг učenja treba posmatrati kao kontinuirani proces sastavljen iz nekoliko faza. Prvo pitanje koje se postavlja u početnim fazama planiranja implementacije se vezuje za balans između *online* i tradicionalnih, odnosno *face to face* komponenti. Neki predmeti će imati više *online*, dok će drugi imati više *face to face* komponentata u zavisnosti od same prirode predmeta koji se izučava.

Različite kombinacije oba koncepta koji treba da rezultiraju formiranjem različitih mešovitoг sredina su prikazana na Slici 1. Suština se ogleda u činjenici da će svaki predmet imati svoju posebnu meru „kombinovanja“ u zavisnosti od same prirode predmeta. Određeni predmeti će imati veću potrebu za asinhronom komunikacijom (Kombinacija 2) dok će za druge predmete biti potreban veći stepen sinhronе komunikacije i interakcije koja zahteva veći stepen *face to face* kontakta (Kombinacija 1).[2] Najveća greška koja može da se napravi kod uvođenja mešovitoг učenja jeste da se primene loše strane koncepta gde bi predavanja bila lošeg kvaliteta, a *online* segmenti bili predominantni i loše osmišljeni (Kombinacija 3). Shodno tome, zaključujemo da ceo koncept mešovitoг učenja počiva na činjenici da je neophodno minimizirati nedostatke, a paralelno sa tim maksimizirati prednosti i na taj način postići maksimalan kvalitet nastave za studente.

Slika 1. Kombinovanje snaga online i face to face okruženja za učenje [2]

3. PRINCIPI KONCEPTA MEŠOVITOG UČENJA

Tri su kategorije neophodne prilikom implementacije koncepta mešovitoг učenja na univerzitetima. Ove kategorije možemo posmatrati kao svojevrsne osnovne principe koncepta mešovitoг učenja. Kategorije su sledeće[3]:

STRATEGIJA koja se odnosi na dizajn mešovitoг učenja - definisanje, faze realizacije, potrebe i regulativu koja podrazumeva uvođenje ovog koncepta.

STRUKTURA uključuje pitanja koja se odnose na tehnološke, pedagoške i administrativne okvire koji olakšavaju okruženje mešovitoг koncepta, uključujući upravljanje, modele, strukture, zakazivanje i evaluaciju.

PODRŠKA koja podrazumeva pitanja koja se odnose na način na koji institucija olakšava implementaciju i održavanje platforme mešovitoг učenja, a to uključuje tehničku podršku, pedagošku podršku i podsticaje sa univerziteta.

Mogu se izdvojiti tri ključne faze u procesu implementacije koncepta mešovitoг učenja na univerzitetima[3]:

Faza 1. – SVEST I ISTRAŽIVANJE

U ovoj fazi još uvek ne postoji institucionalna strategija, ali se razvija ideja o uvođenju mešovitoг učenja, uz istraživanje neophodnih elemenata koji omogućuju uvođenje ovog koncepta.

Faza 2. – RANA IMPLEMENTACIJA I USVAJANJE

Ovu fazu karakteriše institucionalno usvajanje strategije mešovitoг učenja i eksperimentisanje sa novim

politikama i praksama za primenu.

Faza 3. – ZRELA IMPLEMENTACIJA I RAZVOJ

Karakteristika ove faze je afirmisana strategija mešovitoj koncepta, struktura i podrška koje su integrisani deo aktivnosti na univerzitetu.

4. PLANIRANJE IMPLEMENTACIJE KONCEPTA MEŠOVITOG UČENJA NA EDUCONS UNIVERZITETU

Za dobro izvođenje koncepta mešovitoj učenja potrebni su delotvorni alati da bi se postigli adekvatni rezultati. Kada se kreira nastavna jedinica kod ovakvog koncepta, neophodno je uzeti u obzir rezultate učenja i kakva će pomoć studentima biti potrebna da postignu uspešne rezultate.[4]

U planiranju koncepta mešovitoj učenja neophodan je sistematski pristup kombinovanju vremenskog trajanja i načina učenja, gde se objedinjuju optimalni aspekti kako nastave *face to face*, tako i online nastave, uz primenu informaciono - komunikacionih tehnologija. Ključni koraci koji su postavljeni u fazi planiranja koncepta mešovitoj učenja na Univerzitetu Educons su:

1. Planiranje integracije principa mešovite nastave u nastavne jedinice
2. Korekcija plana nastavnih aktivnosti i njihovo odgovarajuće vrednovanje i sprovođenje u konceptu mešovitoj učenja
3. Primena korigovanog plana nastavnih aktivnosti u mešovitoj nastavi
4. Vrednovanje delotvornosti planova nastavnih aktivnosti u mešovitoj nastavi
5. Iznalaženje poboljšanja rada kada se sledeći put bude izvodio koncept mešovitoj učenja

5. ZAKLJUČAK

U eri vladavine modernih tehnologija, samo univerziteti koji uspešno odgovore zahtevima tržišta visokog obrazovanja, ostaće konkurentni i imaće mogućnosti za dalji razvoj. Napuštanjem tradicionalnog pristupa univerzitetu, koji se percipira kao "zatvorena" ustanova, dobijamo "otvorene" ustanove čiji cilj postaje kvalitet u obrazovanju i nauci sa visokom dozom transparentnosti. Pozitivni efekti koje ova transformacija izaziva imaju svoj kvalitativni i kvantitativni karakter i doprinose razvoju univerziteta i društva u celini.

6. LITERATURA

- [1] Kim, W., *Towards A Definition And Methodology For Blended Learning*. Proceedings of Workshop on Blended Learning, 2007. pp. 1-8
- [2] Russell T. O., Charles R. G., *Blended Learning Environments Definitions and Directions*, The Quarterly Review of Distance Education, Vol. 4(3), 2003., pp. 227-233, ISSN 1528-3518
- [3] Graham, R. C., Woodfield, J. W., Harrison B., *A framework for institutional adoption and implementation of blended learning in higher education*, Internet and Higher Education, Vol. 18, 2013., pp. 4-14
- [4] *Fundamentals of Blended Learning*, Learning and Teaching Unit, University of Sidney, 2013.
- [5] Garrison D. R., Kanuka H., *Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education*, Internet and Higher Education, Vol 7, 2004., pp. 95-105
- [6] Ginns P., Ellis R., *Quality in blended learning: Exploring the relationships between on-line and face-to-face teaching and learning*, Internet and Higher Education, Vol. 10, 2007. pp 53-64